

„Boema” și „Werther” la Opera de Stat din Viena

(Costin Popa – 31 mai 2013)

Săptămâna în care am văzut la Viena spectacolele cu „Don Carlos”, „Evgheni Oneghin” și, imediat, „Boema” și „Werther” a avut cea mai mare concentrare de mari vedete mondiale din toată stagiunea Operei de Stat. Cântăreții Anna Netrebko, Dmitri Hvorostovsky, George Petean, Piotr Beczala, Roberto Alagna, Elina Garanča au dat strălucire și maximă atractivitate unui afiș care validează o dată în plus teatrul de pe Ring drept una din cele mai importante scene ale lumii. Numelor enunțate le voi mai adăuga unul, emergent și voi povesti imediat despre cine este vorba.

Anita Hartig în rândul vedetelor

Pentru „Boema”, montarea vieneză a lui Franco Zeffirelli (autor de regie și decoruri, cu costume semnate de Marcel Escoffier) este cea istorică, de la Teatro alla Scala, și datează de exact 50 de ani. Spectacolul pe care l-am văzut poartă numărul 399, probabil un record al Operei de Stat și rămâne un monument al clasicismului regizoral, valabil și astăzi prin veridicitatea redării, minuțiozitatea expunerii, abundența detaliilor, alura de producție filmică, coerența umplerii spațiului scenic, naturalețea și vivacitatea atmosferei în primele două acte, tristețea și apăsarea în celelalte. Mâna lui Zeffirelli este prezentă peste tot, atentă și de neuitat.

Nu-l mai văzusem în direct, în sală, pe polonezul Piotr Beczala, ci numai în transmisii live cinematografice, deci cu sonorizare prin microfoane și difuzoare. M-au impresionat amplexarea vocii cu care domină auditoriumul, articularea energică, registrul central impunător, ușurința și penetranța notelor extrem acute. Cu frumos glas liric, tenorul a zugrăvit un Rodolfo mai mult narator decât poet, cu o undă de concretețe în discurs și poate numai în finalul zguduitor a regăsit intensă trăire.

Piotr Beczala
(Foto Wiener Staatsoper/
Michael Pöhn)

Kristine Opolais
(Foto Wiener Staatsoper/
Michael Pöhn)

Parteneră în rolul Mimì i-a fost letona Kristīne Opolais, o surpriză plăcută prin timbralitatea vocii lirice sopranile cu bună consistență, un glas condus cu cursivitate în frazare. A privit de multe ori de la distanță spiritul puccinian dăruit și răscolitor, fără să îl înzestreze cu rafinate de expresie sau subtile nuanțări.

Anita Hartig
(Foto Wiener Staatsoper/
Michael Pöhn)

Chiar dacă a interpretat personajul Mimì la Scala și Covent Garden, Viena și Hamburg, înainte de a-l cânta în stagiunea următoare la Metropolitan și Paris, Berlin și München, tânăra Anita Hartig a dorit să-și completeze repertoriul și cu rolul Musetta. Urmărisem cu atenție parcursul artistic al sopranei originare din Bistrița, în câteva repere: debut la Opera Națională București în 2008 cu Mimì, mare câștigătoare a Premiului I și a Premiului Special MELOS la Concursul Internațional de Canto „Maeștrii artei lirice – Magda Ianculescu”, București 2009, solistă merituoasă în concertul aniversar „Ioan Holender”, Timișoara 2011, îi observasem realizările ca solistă a ansamblului Operei de Stat din Viena și pe importante scene internaționale. O singură concluzie.

Vocea, emoționalitatea și stilistica în cânt ale Anitei Hartig sunt bijuterii din aur. Așa le-am regăsit și acum, într-un rol mai scurt, în care talentul a fost evident de la prima frază a ariei „Quando me’n vo”, construită cu știința exprimării inteligente, cu atenție la fiecare inflexiune pe care Puccini a picurat-o în desenul melodic. Anita Hartig a încălzit expresiv arcele muzicale, a cântat măiestrit, fluid și nuanțat iar proiecția de sunet cu care a dominat ansamblurile și tirada lui Marcello (actul secund) a fost absolut admirabilă. O Musetta insinuantă, mai mult cerebrală decât frivolă, mai mult rațională decât drăcoasă. La cei 30 de ani ai sopranei, o includ cu curaj în rândul vedetelor lumii. Anii care vor urma îmi vor confirma opțiunea, sunt convins.

Glasuri valabile au arătat baritonii Marco Caria (Marcello) și Eijiro Kai (Schaunard), alături de basul Dan Paul Dumitrescu (Colline cu o interpretare plină de căldură a ariei „Vecchia zimarra”).

În fosă, cu sensibilitate, excelentul Andris Nelsons a condus un spectacol radiant de tinerețe.

Andrei Șerban și lirica franceză

După montarea pe scena vieneză, la începutul anilor '90, a operei „Povestirile lui Hoffmann” de Offenbach, producție devenită legendară, Andrei Șerban a fost solicitat în anul 2005 de directorul de atunci, Ioan Holender, pentru un nou titlu din repertoriul francez, „Werther” de Massenet. (Și dacă mă gândesc că, ulterior, în 2007, marele regizor a fost chemat și pentru montarea operei „Manon” de Massenet”, să cred că Ioan Holender l-a asociat în mod iremediabil cu lirica franceză? Iată o temă de colocviu...)

După simbolistica amănunțit gândită pentru opera lui Offenbach, în care fiecare element de decor stilizat avea o cheie aparte, Andrei Șerban a dimensionat „Werther” în tușă monumentală. Scena este dominată de un arbore secular, al cărui frunziș își schimbă culoarea și bogăția în fiecare act, de la verde intens la ruginiu, pentru ca la deznodământul tragic să ajungă desfrunzit, descărnăt, uscat, cu ramurile precum cângi sinistre. Un final anunțat încă de la început de convulsiile înfricoșătoare ale uriașei coroane. Este arborele vieții sub veghea căruia eroii trăiesc, iubesc, se zbuciumă, se sting... Regizorul a mutat acțiunea în anii '50 ai secolului trecut, cu televizoare, fumuri de țigară, dichis: decoruri Peter Pabst, costume Peter Pabst și Petra Reinhardt.

Roberto Alagna
(Foto Wiener Staatsoper/
Michael Pöhn)

Farmecul vocii lui Roberto Alagna, căldura timbrală, rostirea în limba maternă seduc. Chiar dacă tenorul se arată prudent față de rolul titular și cântă fără poezie intensă aria de intrare „O nature, pleine de grâce”. Creșterea implicării a fost însă evidentă pe parcurs și, în duetul cu Charlotte din cel de-al doilea act, s-a dăruit total, îmbinare de tandrețe cu durere, de patos cu triste implorări. „Lacrime” din glasul lui Alagna, rară calitate expresivă, este întotdeauna tulburătoare, pasiunea izbucnește din fiecare frază sau declamație. În celebra arie „Pourquoi me réveiller, ô souffle du printemps?” (actul al III-lea), din nou, tenorul a părut mai puțin concentrat sau, mai bine spus, prea preocupat de dificultățile țesăturii vocale. Așa încât, în pofida unei frumoase frazări, primele versuri din fiecare strofă au sunat sub tonul corect iar necesarele moliciuni au fost înlocuite, pe alocuri, cu falsetto. Ușor aspre, acutele (La diez) au fost sigure și pătrunzătoare. Și, din nou, sensibilitatea lui Roberto Alagna a fost cheia de boltă a tabloului final, „Moartea lui Werther”.

Frumoasa mezzosoprană letonă Elīna Garanča are un glas de substanțială calitate, catifelat, bogat în armonice, cu care a înzestrat luxos discursul melodic al lui Massenet. Omogenitatea pe ambitus este impecabilă, sonoritatea, princiară. În consecință, demersul său, inclusiv cele două arii, „a scrisorilor” și „a lacrimilor”, a fost fără reproș din perspectivă vocală. Ca personaj, mi s-a părut puțin contrariant. Charlotte – Elīna a fost rece și neimplicată emoțional, chiar în situațiile limită, când s-a aflat la patul lui Werther rănit mortal.

Elīna Garanča
(Foto Wiener Staatsoper/
Michael Pöhn)

Roberto Alagna și Elīna Garanča
(Foto Wiener Staatsoper/
Michael Pöhn)

În alte roluri au cântat Daniela Fally (Sophie, fără personalitate, cu glas mic, depășit uneori de volumul orchestrei), Tae-Joong Yang (Albert, cu voce plăcută), Andreas Hörl (Le Bailli), Thomas Ebenstein (Schmidt), Hans Peter Kammerer (Johann).

Colorist de finețe, dirijorul Bertrand de Billy nu a arătat însă aceeași fermitate și precizie în atacuri, așa cum îl găsisem cu câteva seri înainte, când condusesese „Don Carlos”.

* Foto Wiener Staatsoper/ Michael Pöhn